

Grębecka, Wanda

Powstanie Archiwum Polskiego Towarzystwa Botanicznego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 25/3, 661-662

1980

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zwracał uwagę jednocześnie na czynną rolę człowieka i grup ludzkich w rozwoju społecznym. Widać to wyraźnie w jego analizach dotyczących wspólnoty pierwotnej, w których silnie podkreślał doniosłość więzi społecznej, opartej na współdziałaniu członków wspólnoty. W dalszej części wystąpienia prof. Balcerek scharakteryzował poglądy Krzywickiego na rolę klasy robotniczej w przemianach społecznych; podkreślił, iż Krzywicki widział w klasie robotniczej jedyną siłę zdolną do ustanowienia nowej, efektywnej organizacji gospodarki narodowej i społeczeństwa. Referent wykazywał postępowość stosowanej przez Krzywickiego metody badań, którą była dialektyka marksistowska, rozwijana przezeń w sposób samodzielny i oryginalny. Metodę tę zastosował m. in. Krzywicki do analizy nauki i uczonych w społeczeństwie. On też rozwinął marksowską koncepcję systemu społeczno-ekonomicznego, włączając do niego układ struktur i hierarchii społeczno-zawodowych, zawodowych i specjalizacyjnych oraz układ grup nadbudowy.

Zbyt rzadko i okazjonalnie nawiązuje się do dorobku L. Krzywickiego w dziedzinie polityki społecznej — stwierdził doc. A. Kurzynowski — a jest to dorobek znaczący i trzeba do niego wracać, na nim kształcić młodzież. Różne okresy życia Krzywickiego obfitowały w różne tematycznie piśmiennictwo i obejmowały różne sfery działania. Zawsze jednak starał się uczonego integrować nauki społeczne; gdy organizował badania empiryczne, nieustannie poszukiwał nowych koncepcji badań, nowych metod. Szczególnie obficie — podkreślił referent — zaowocowała w badaniach podjętych przez Instytut Gospodarstwa Społecznego metoda gromadzenia dokumentów osobistych. Jej wynikiem była bezprecedensowa w dziejach polskich badań społecznych seria pamiętników chłopów, bezrobotnych i emigrantów.

W dyskusji nad referatami zabierali kolejno głos: mgr Anna Skoczylas-Żuk, dr Włodzimir Lorenc, dr Adam Glapiński, doc. Michał Oledzki, prof. Antoni Rajkiewicz, doc. Tadeusz Kowalik, doc. Tadeusz Chrzanowski, prof. Józef Balcerek. Dyskusja koncentrowała się wokół poglądów Ludwika Krzywickiego, które do dziś nie straciły na aktualności. Mówiono o stosunku uczonego do marksizmu i innych koncepcji teoretycznych w myśli społecznej jego czasów. Zwrócono uwagę na fakt, że wydana w języku angielskim praca Krzywickiego o społeczeństwach pierwotnych jest jedną z obowiązkowych lektur studentów antropologii na uniwersytetach amerykańskich; interesująca była też konfrontacja jego myśli z tezami niedawno zmarłego marksisty amerykańskiego — Paula Goldmana.

O Krzywickim pamięta się szczególnie w jego rodzinnym mieście — Płocku. Towarzystwo Naukowe Płockie gromadzi prace Krzywickiego i pozostałe po nim zbiory; jego imieniem nazwano jedną z ulic w nowej dzielnicy miasta; co roku najzdolniejszy student III roku z Płocka otrzymuje nagrodę im. Krzywickiego. Przypomniano również losy publikacji *Dzieł wszystkich* uczonego, które, niestety, PWN wydaje niezwykle opieszale; omówiono znaczenie podejmowanych pod patronatem Krzywickiego badań w przedwojennym Instytucie Gospodarstwa Społecznego.

Podsumowując obrady prof. L. Gilejko wysoko ocenił przebieg i rezultaty tego seminarium, które pogłębiło wiedzę o Ludwiku Krzywickim i zaakcentowano aktualność wielu jego dokonań. Na szczególną uwagę — zdaniem prof. Gilejki — zasługuje metoda i kierunki badań Krzywickiego, dorobek w zakresie polityki społecznej oraz problem postępu społecznego. Przygotowane na seminarium materiały zostaną opublikowane w najbliższym czasie w specjalnym wydawnictwie SGPiS.

Helena Oleniak, Henryka Holda-Róziewicz
(Warszawa)

POWSTANIE ARCHIWUM POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Botanicznego na posiedzeniu w dniu 8 XII 1979 r. podjął uchwałę o utworzeniu Archiwum PTB. Nowoutworzona placówka stawia sobie za zadanie zbieranie materiałów dotyczących dziejów Towarzystwa, a także gromadzenie dokumentów pozostałych po członkach PTB, obrazujących ich życie i działalność naukową. Dotyczy

to również szeregowych członków PTB, których działalność, niejednokrotnie bardzo ważna dla poznania dziejów botaniki i instytucji związanych z botaniką w Polsce, nie ma szans być utrwaloną w inny sposób. Kierownictwo Archiwum objął doc. Tomasz Majewski.

Wanda Grębecka
(Warszawa)

KATOWICKI ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORII MEDYCYNY PO 15 LATACH PRACY

Zrzeszenia historyków nauk medycznych mają na ziemiach polskich z górą półwiekową tradycję. Już bowiem w szóstym roku po odzyskaniu niepodległości przez nasz kraj, w 1924 r., zwołany został do Warszawy pierwszy zjazd miłośników tej dyscypliny. Odbył się on z inspiracji profesora Wydziału Lekarskiego UJ — dr Władysława Szumowskiego — w mieszkaniu prof. UW — dra Franciszka Giedroycia. Wzięło w nim udział siedmiu pracowników naukowych wyższych polskich uczelni, a m. in.: J. Bieliński, F. Giedroyc, A. Wrzosek, A. Trzebiński¹.

Na zjeździe tym powołano do życia pierwsze tego typu stowarzyszenie pod nazwą Polskie Towarzystwo Miłośników Historii Medycyny z siedzibą w Poznaniu. Prezesem został wybrany profesor UJ i UP — Adam Wrzosek. W rok później (1925) utworzono 4 oddziały Towarzystwa: w Krakowie, we Lwowie, Warszawie i Wilnie. Organem Towarzystwa było czasopismo „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny”, redagowane w Poznaniu, od 1924 r. przez Adama Wrzoska. Pismo to ukazywało się — z przerwą w okresie okupacji — do roku 1949².

Od września 1939 do czerwca 1956 roku nie istniało w naszym kraju żadne zrzeszenie miłośników historii nauk medycznych. Dopiero dnia 11 VI 1956 r. docent Robert Rembieniński utworzył w Łodzi podobne stowarzyszenie pod nazwą Sekcja Historii Farmacji przy Polskim Towarzystwie Farmaceutycznym. W roku następnym, dnia 3 kwietnia 1957 r. grono miłośników historii, a m. in. profesorowie: Stanisław Konopka, Ksawery Rowiński i Bolesław Skarzyński powołałi drugie tego rodzaju stowarzyszenie Polskie Towarzystwo Historii Medycyny z siedzibą w Warszawie, działające do dnia dzisiejszego. Na prezesa Zarządu Głównego PTHM wybrano prof. Stanisława Konopkę, który urzędował na tym stanowisku z 3-letnią przerwą do roku 1970. Obecnie, od 1977, funkcję prezesa ZG PTHM pełni rektor Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi — docent Tadeusz Brzeziński.

O zainteresowaniach badaniami historycznymi w środowisku medycznym i farmaceutycznym świadczyć może fakt, że w krótkim czasie zaczęły powstawać oddziały Towarzystwa w różnych ośrodkach kraju. Jako jeden z pierwszych powstał Oddział w Łodzi, kierowany w latach 1957—68 przez prof. Roberta Rembienińskiego. W następnych latach powstały Oddziały: w Białymstoku, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Olsztynie, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu.

*

Oddział Katowicki rozwinął się w 1964 r. z inspiracji Zarządu Sekcji Historii Farmacji (istniejącej w Katowicach od 1959) w powiązaniu z Komisją Historii Ruchu Zawodowego Związku Pracowników Służby Zdrowia³. Stowarzyszenia te skupiały przeważnie członków Związku Zawodowego PSZ, interesujących się historią nauk medycznych. Zebrania w początkowym okresie poświęcone były problemom zabezpieczenia i gromadzenia dokumentów archiwal-

³ „Archiwum Historii Medycyny” T.I: 1924 s. 230.

² *Materiały XII Zjazdu Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny*. Łódź 1979 s. 1.

³ Oddział katowicki PTHM powstał w 1964 pod nazwą Towarzystwo Historii Medycyny i Farmacji, ale w następnym roku (1965) nazwa ta została zmieniona. Przy rejestracji w Urzędzie Miejskim opuszczono wyraz: „Farmacji”.